

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Előfizetési díj: Egész évre 12 ft., félévre 6 ft., negyedévre 3 ft.
Előfizetések és hirdetések helyben és vidékről a szerkesztőséghez küldendők be.
 Helyben előfizetheti: a szerkesztőségnél, a kiadó-hivatalnál, Demjén L., Keresztény P. kereskedéseiben
 Egyes szám ára 5 kr. ó. é.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: belső-tordautca szögletén, Csapó S. kereskedésével szemben, I-ső emelet, feljárás a kaputól jobbra.

Hirdetési díj: 5t hasábos garmond sorért 6 kr. s egyszeri beiktatás után 30 kr. bélyegdíj.
Hirdetések felvételnek: Helyben: a szerkesztőségnél, a kiadó-hivatalban, Demjén László könyv- és Keresztény Pál papír-kereskedésében. Bécsben: Haasenstein és Vogler (Neuer-Markt 11 sz.), Oppellik Alajosnál (Wollzeile 22. sz.), Rudolf Mosse officiel. Zeitungs-Agent (Stadt, Seilerstätte 2), Pesten: Haasenstein és Vogler Uriutca 13. Lang et Schwarz, Fördütcza 1. Süddeutsche Annoncen-Expedition Stuttgart.
 Nyiltér sora 20 kr.

Előfizetés

„Kolozsvári Közlöny“-re.

Megjelen naponként
 egész nagy iven.

Előfizetési árak: egész évre 12 ft. o. é.
 kilencz óra 9 „ „ „
 félévre 6 „ „ „
 évnegyedre 3 „ „ „

Az előfizetések egyenesen a szerkesztőség-hez küldendők be.

A „Kolozsv. Közlöny“ szerkesztősége.

Pest, april 7.

I. A honvédelmi miniszteriumban nagyban folynak az előkészületek az őszi gyakorlatokra. A véderőről szóló törvény értelmében ugyanis csak minden második évben tartandók nagyobb hadgyakorlatok, s így az idén, — tavaly csak dandár-összpontositások történtek, — szintén egy nagyobb hadgyakorlat tartása határozottatott el. Ő felsége határozott kívánatára Bruckban fognának a gyakorlatok a közös hadsereggel együtt megtartatni, s mint hírlik, külföldi udvarok részéről számszoros jelentkezések történtek, a közös külügyminiszteriumnál ez alkalomra, mely annál látogatottabbnak ígérkezik, minthogy a világkiállítással összekapcsolódik.

Bécsi levél.

Bécs, apr. 7.

b. d. Mintha csak a Babel tornya építésétől jönnék, oly babeli nyelvezavar uralkodika közkiállítási téren, az az hogy jobban mondva uralkodnék, ha mai napság nem volnánk már annyira mivelődve, hogy mindnyájan beszélünk egy pár nyelvet, kivált a polyglott Auszro-Hungariában, hol legalább 3—4 nyelv tudása nélkül meg nem élhet az ember. Így tehát halunk mindenfélre nyelven: németül, francziául, angolul, magyarul, csehül, japánul, kínaiul, totul, oláhul, spanyolul, mongolul, lengyelül, oroszul, lapplandi, szibériai, tunisi, török, hollandi stb stb. nyelveken beszélni, s habár nem értjük mindannyiát, de legalább az európaikat megtudjuk egymástól különböztetni, s annyi ethnographiai ismerettel csak bírunk, hogy a lapplandit a sinaitól s ezt a mongoltól stb. megtudjuk különböztetni. A kinek pedig népmiséi nagy ismeretei nincsenek, az egy némileg tájékozott cicerone segítségével a hangzarban is felvilágosodást szerezhet magának. De térjünk az ide gyűlt sok idegen emberről, kikhez már a bécsi benszülött is kezd hozzá szokni — magára a tárgyra, a miért az átváltozott Praterbe kirándultunk.

„Le prater metamorphosé“ sőt kiterjesztve az epithetont egész Bécsre, mondhatjuk „Vienne metamorphosé.“ Minden kis utoza, vagy parkrésztelen, mely a praterbe, a szélrózsa bármelyik irányából jövő idegennek szemébe tűnhetnék — dolgoznak, szépítnek. Tehát az elváltozott praterben, a világkiállítási térnek jó nagy részén a főpalotán, a vele párhuzamosan fekvő gépcsarnokon áthaladva, ez utóbbinak északi főbemenetén kilépve azon részéhez jutunk el a kiállítási térnek, mely a gépcsarnok s a dunaszabályozási vállalat fő-töltése között fekszik. Ez utóbbi vállalatról még alig szóltam, pedig az nagyszerűségében még magukat a világkiállítási munkálatokat is felül mulja; rendkívül nagy akadályokkal kellett küzdeniök ott, hol a kanyargó Duna-ágot,

mely a Kahlenbergtől jöve a stadelaui gyönyörű vasuti hid alatt el foly, egyenes irányban a Prater tőszomszédjába hozzák s egy tervben levő Dunaváros alapját megveték.

A gépcsarnok s a Dunatöltés közt fekvő kiállítási téren találtató épületek és nevezetesegek leírása czélom. Kilépve a gépcsarnok főportaleján — melyben az átszállítást eszközölő gépek felállításán dolgoztak épen, előtünk fekszik — alig száz lépésnyi távolban — a kiállítási térre vezető vasutak indóháza, mely ugy az északi — mint az államvaspályával egybe van kötve. Kérdezősködtem, hogy vajjon ez-e azon központi vasuti indóház, melynek tervezett felépítéséről hallottam valamit, midőn két hó előtti látogatásomat tettem, de kielégítő választ nem nyerek. Tervelték ugyanis, hogy valamennyi Bécsbe végződő vasut saját indóházától a kiállítási tériig sinutat épít, s aztán mindannyian központi indóházat állítanak; de ugy látszik, hogy egyedül a kiállítási térhez legközelebb fekvő két vasut — az állam- és az északi — testesíté meg az eszmét. Így tehát egyenesen a világkiállítási tériig szállíthatjuk magunkat, hol aztán jegyet váltva, egy forgón (tourniquet) belépünk s egy lépéssel a esodák országába vagyunk.

Ha e helyen körültekintünk, akkor a gépcsarnok homlokzata irányával párhuzamosan öt gőzkazán házat pillantunk meg, melyek a gőzt fogják készíteni valamennyi transmissió számára. Óriási kémények emelkednek ki a kicsiny házikókból. Mind az öt gőzkazánház berendezése kiállítási tárgy, s azok egymás közt versenyezni fognak; azon gőzkazán, mely legtöbb gőzért szolgáltat s e mellett a legkevesebb fűtő anyagot használ el, — jutalomban részesül.

Távolabb a gépcsarnok nyugati vége felé két „vasból épült“ ház áll; itt laknak az angol kiállítási bizottság munkásai. Ezen szokatlan épületek külseje nem nevezhető szépnek, egy szürkére mázolt bárkához hasonlítanak, belsőjük is valami hajószertű mutat. A bemenet közelében fekszik az ebédlő szoba, „dining room“; keskeny folyosó vezet innen a konyhába s a kamarába. A közbenső folyosó két oldalán vannak az alvó szobák, az örszobák stb. Mindenik ily vasházban 30 ember lakik, s hogy nyáron át se legyen igen nagy a hőség, arról gondoskodtak a miszterek, midőn lakházuk falát építék. Az épület vázát ugyanis fagerendázat képezi, melynek belseje fa burkot kap oly formán, hogy a közt meglehetősen nagyságu légtér maradjon hátra. A külső falazatot rovátkolt cizinnel (hor-ganynyal) bevont vaspléh lemezek képezik. Ezen vasurkolat belső felületét szőrszövettel (nemez) fedi, mely tudvalevőleg rossz melegvezető. Az nemez- és faburkolat között tehát egy 5 hüvelyk vastagságu légoszlop van — miért a vasházikók belsejében jelenleg kellemes, hűs hőmérsék uralkodik.

S most menjünk és zárandokoljunk el a világkiállítási térnek egy egészen félre eső s némelyek által, minthogy nincsen a főtért határoló magas palánkolattal körülvéve, ehez nem is számított részébe.

A világkiállítási tertia Dunának egy holt ága egész szélességében két, majdnem egyenlő nagyságu részre osztja; nyugati részében fekszenek a főépületek, u. m. a kiállítási palota, gépcsarnok, művészeti csarnok s a mel-lék-építkezések nagyobb része; a keleti

részben ellenkezőleg csak a holt Dunaág (Heustadelwasser) legközelebb fekvő terület rész használtatott fel kiállítási épületek építésére, s vonatott be a főkerítés körébe. A keleti résznek ezen kívül fekvő jó nagy része, főleg ló és szarvasmarha kiállításokra van szánva.

Mintha csak a dualismus elvét akarták volna itt is megtestesíteni, mintha csak hazánk ipar és kereskedelmi, ugy kulturai állapotát akarták volna jó drastikus kontrasztba helyezni a birodalom nyugati felének kulturális viszonyaival, ugy néz ki ezen keleti rész. Ennek leírásán kezdve, közvetlenül a „Heustadelwasser“ partjain fentebb északra fekvő: erdősz ipartermékek kiállítási építkezéseivel, ilyenek az alsó-ausztriai erdősz ipartársulat pavillonja, mely elébe épen künn-jártankor állítottak fel roppant fáradsággal egy 20 öl magas fát. E mellett emelkedik a „magyar királyi uradalmi erdőgazgatóság“ pavillonja, egy ó-magyar stylen épült s torony-nyal ellátott egészen fából, melynek tornyán jól esett a magyar lobogót megpillanthatnom.

Ezekhez legközelebb fekszik szintén a magyarországi és különösen erdélyi építkezés: a „székely ház“ s az „erdélyi szász“ háza. Előbbi fából emelve szalma fődéllel, utóbbi téglakövekből emelt s cseréppel fődött egy emeletes épület. Székely és szász mily békeségesen megférnek itt egymás mellett, hol a népek nagy versenye nem sokára kezdetét venni. Utóbbi otthonosabbnak érzi magát a rokon német faj egyik fővárosában, mint a hun-magyar faj, bár két idehozott ivadéka közbámulat tárgyát képezi nemzeti öltözetében. — Még egy paraszt házról „a bregeni paraszt“ házról kell említést tennem, mely csinoságban a két előbbit felmulja. Még több paraszt házat szándékoznak ide építeni, de ezeknek még csak czölöpjeit verik.

Addig talán készen lesznek, mig újból kijövünk. Záradéku még egy nagyszerű „tejelő intézet“-ről kell megemlékezni, mellette a kóstoló házzal. Ugy a cs. k. utászok laktanyájáról, mely szintén itten fekszik.

E száraz enumeratioért pardon, jövőben érdekesebbek leszünk; ha ugyan a sok tárgyhalmaz engedni.

A királyföldi románok kérvénye a kormányhoz

a Királyföld rendezése tárgyában.

A románok több pontba foglalták programjukat, mely pontok közül az elsőt, hogy t. i. a Királyföldön öt tvtatóság szerveztessék, valamint e kérdés általános oldalait, a kormányhoz előterjesztett kérvényükben, rövid bevezetés után, a következőleg adják elő:

Mig az állam községei és municipiumai az 1870 42 t. cz. és 1871 18 t. cz. értelmében lettek szervezve, a Királyföld szervezése végett a törvényhozó testület az 1868 43 t. cz. 10-ik §-ban egy különleges törvényt ígért, a melyben a miniszteriumot arra utalta, hogy a királyföldi részek, vidékek (districtus) és városok önkormányzati jogára nézve az illetékesek kihallgatása után egy oly törvényjavaslatot terjesszen elő, mely szemügyre vegye és összhangzatba hozza mind a törvényeken és szerződéseken alapuló jogokat, mind a Királyföld összes lakóinak egyenjogúságát nemzetiség különbsége nélkül. — Hasonló jogot ígér az 1870 42 t. cz. 88-ik §-a.

Ezen czélból a belügyminiszter ur az 1871-ben Nagyszébenben összegyűlt u. n. szász egyetem véleményét kérte be, mely a miniszteriumnak két szász párt részéről 2 javaslatot, és még egy harmadikat egy brassói szász tag (Zaminer Ede) részéről nyújtott be, mely utóbbi javaslatot, mint-hogy némileg a körülményeknek látszólag megfe-

lett, — az egybegyűlt egyetemi néhány román és magyar tagok által is támogatott. — A szász laktársak ezen javaslatot is elvetvén, 1872 június 4-én és 5-én Medgyesen összegyűltek, és mindkét szász pártot egyesítvén egy új programot dolgoztak ki a Királyföldre nézve, mely program a közvélemény megvitatásából eléggé ismeretes.

Ezen program értelmében az 1872-ki szász egyetem a kevés számu román tag minden óvása daczára egy javaslatot terjesztett be a miniszteriumhoz, másfelől pedig valamennyi országgyűlési szász képvis. ezen javaslat keresztülvitelét és érvényesítését megígérte.

Ha tekintetbe vesszük, hogy a fennemlített egyetemek a belügyminiszteriumnak 1869-diki ideiglenes szabályzata értelmében, a szász királyi és mezővárosok municipiumbeli képviselote folytán tulnyomólag szász nemzetiségű tagokból lettek összeállítva: könnyen megmagyarázható, hogy ezen egyetemi javaslat ugymint medgyesi program, csak a szász laktársak, (kik a Királyföldön alig számitanak többre 135,000-nél), de nem az illetőknek, azaz a többség véleményét tükrözeti vissza nemzeti különbség nélkül; könnyen megmagyarázható, hogy az említett vélemény a Királyföld lakóinak alapjogain tulhajtvá — ki nem elégitheti a román és magyar-székely lakókat.

Mind ezen szász javaslatok az említett programmal együtt, fenntartván többé kevésbé a királyföldi lakók választási jogát, követelik a 11 önálló municipium meghagyását a szász-górmán elem tulnyomó voltával együtt a szász kir. és mezővárosok mesterkelt képviselote segítségével, ugy hogy a városok felét, illetőleg ötödét és harmadát küldik oda az összes municipális képviselotei tagoknak; követelik továbbá ezen 11 municipium összesítését egy tartományná egy főispánnal és egy egyetemmel, mely oly teendőikkel ruháztassék fel, a melyek az önálló municipium önkormányzatán tul az állam jogkörébe vágnak; oly egyetemmel, mely egyszerűen egy nagy közvagyon felett rendelkezék, és a mely ne legyen egyéb, mint egy szász politikai nemzeti testület az államban, a mint ez a három szabadságot uemzetiségek korában Erdélyben létezett. Egy szóval, követelik a szászgermán elem fennsőbbiségét a többi Királyföldi nemzetek felett. — Ilyen szervezeti szabályok és ilyen mesterkelt képviselotei szervezet a királyföld lakói egyenjogúságát megsemmisitenék, és legtavalabb sem felelőnek meg a törvényhozó testület akaratának. (1868. 43. t. cz. 10. §.)

Annál nagyobb aggodalom lepett meg, midőn a hírlapokból egy törvényjavaslatot olvastunk, a melyet miniszteri előterjesztésnek híresztelnek, a melyben nemcsak a 11 önálló municipium egy főispánnal és egyetemmel az élen tartatik fenn, hanem fenntartatnak a szász javaslatokban kifejtett azon követelmények is, melyeknél fogva szász kir. és mezővárosok a municipális képviselő testületekbe, és pedig Nagy-Szeben és Brassó felét, Medgyes, Segesvár, Szász-Sebes, Szászváros és Beszterce két ötödét, és oly városokká (u. n. praetoriumok) mint Köhalom, Nagy-Sink, Szerdahely és Ujgyház egy-egy ötödét küldik az összes municipális képviselő tagoknak.

Az 1848. törvények szelleme, mely valamennyi állampolgár egyenjogúságát mondja ki, és az 1868-ki 43. tcz. értelme nem lehetett olyan, hogy egynehány város és helység oly jogokat és szabadságokat, a melyekkel nem bírt, vagy még többet, mint a minőkkel bírt, más községek érdekeinek rovására nyerjen; de olyan sem, hogy a szász nemzetnek egy kiváltságos felsőbbség adassék, és olyan sem, hogy jövőre is oly intézmények és testületek maradjanak fenn, melyeknek mai nap semmi értelmük nem lehet. Az említett törvények értelme csak az lehetett, hogy a királyföldi lakók volt jogai tekintetbe vétetvén, azok valamennyi többi lakók egyenjogúságával összhangzatba hozassanak, és hogy a szervezés ezen alapon vitessék véghez. — Ezen elvekből kiindulva, bátorokunk véleményünket a Királyföld szervezésére nézve következő négy pontban és hozzá tartozó indokolásban kifejtini, melyben a Királyföld valamennyi román és magyar-székely lakói, az az ezen föld többsége — [egy-értelenek.

I.

Magyarország állapota 6—700 és több évek

előtt valamit az ország érdeke, határszéleinek védelmét illetően, oly időben, melyben állandó katonaság nem volt, magával hozta, hogy románok, székelyek és később szászok lakta Erdély határszéle in határvédelmi képeztessenek és ugy osztassanak fel, a mint az akkori viszonyok és a közös lakosok érdeke követelte. Így történt a Királyföld különféle vidékeinek (anyaszékek, fiók-székek, várterületek) alakítása az ország három külön részében.

A brassói kerület (districtus) mintegy 30 mértfölddel (a törösvári területtel együtt) az ország keleti szegletében fekszik, egészen elkülönítve a többi részekről a fogarasi és a székely székek által.

A beszercezi kerület mintegy 30 mértfölddel még inkább elkülönítve és az ország dereka által szétválasztva fekszik. — A többi 9 apró szék, és pedig a segesvári 7—8 mértfölddel, — a medgyesi 8 mértfölddel, — nagysinki 7 1/2 mértfölddel, — a köhalmi 7 mértfölddel, — továbbá az ujevgházi 4 mértfölddel, — a nagy-szebeni mintegy 29 mértfölddel, (Szelistye és Talmács fiók-székekkel együtt) végre Szerdahelyszék 4 mértfölddel, — a szász-sebesi 3 1/2 mértfölddel, és a szászvárosi 5 1/2 négyszög mértfölddel, a déli határszélek hosszán a székely földtől kezdve. Hunyvármegye középeig nyulnak el, részint elválasztva, részint elszigetelve, részint átszelve a szomszéd megyeiben részek által. — És mindezen apró székek együtt azon terjedelemmel sem bírnak, a melylyel Hunyad és Alsó Fejérmegye (155 mértfölddel), és alig tesz egy ötödét Erdélynek, melyben ezeken kívül csak 7 megye, 2 vidék és 5 székelyszék létezik.

Nem szenved semmi kétséget, hogy ezen szempontokból e 11 municipium további fennállása semmiképp nem védhető. — Ezen területek mint együtt tartozó részei a Királyföldnek (vagy a bitortolt szászföldnek) természetesen addig fenállottak, míg az erdélyi szervezet a három kiváltságos területen, illetőleg nemzetiségen alapult.

Ezen szervezet megszűntetése után természetesen megszűnt ama területi együtlet is, melynek mai nap értelme nem lehet.

Ezen területi szervezet azaz Királyföld egysége, a feudális korszakában még birhatt értelemmel azért is, mivel a Királyföld lakói, nemzetiség és vallás különbsége nélkül régi jogaik s kiváltságaik szerint teljes személyi és anyagi szabadságot élveztek, és csak a magyar királynak tartoztak hadi szolgálattal, és a magyar koronának adó fizetéssel, és e tekintetben valamenynyien hasonló a közös érdekek birtok, míg a vármegyékben a nemesek a jogbágyok felett uralkodtak, és a székely székekben is hasonló jobbágyságok léteztek.

De miután az 1848-ki törvények által valamennyi állampolgár személyes és vagyoni szabadsága kikiáltatott, miután továbbá népek hadi szolgálata és adófizetése már korábban egyenlő törvények szerint szabályoztattak és miután a mai nap minden állampolgár ugyanazon kötelezettségeknek van alávetve: a királyföldi lakók említett közös érdekei sem követelik ezen föld egységet és eddigi felosztását. Mert a Királyföld minden jelentősége és elnevezése czentul csak történeti fontossággal bírhat. — A királyföldi lakók szabadsága és jogai melyekről a 3 pontnál bővebben értekezünk, fennállhatnak az eddigi területi felosztás nélkül is. — Egy egyetlen közérdek, mely a Királyföld összes lakóit illeti, egyedül a vagyon, melyet eddig az egyetem kezel. De, hogy concret esettel éljünk, valamint az I. román határvidéki községek, illetőleg századok közös vagyona nem követeli, hogy municipiumba vagy székre egyesítsenek, mivel ezen községek és határvári területek, csaknem egy elszorvák, mint a királyföldi községek, szét vannak darabolva Fogaras vidékén, Nagy-Szeben-Szászsebes székekben, Hunyvármegyében és a székely székekben: a Királyföld vagyona sem követhet kerületi egyesítést csupán kezeltetési szempontból.

Ezen vagyonról bővebben értekezünk a 4-ik pontnál, és itt csak azt említjük meg, hogy vagyon kezelési kérdés a politikai szervezés kérdésével össze nem téveszthető, és hogy egyik kérdés nem függ a másiktól.

Ha tehát a Királyföld egyesítése egy terület (egyetem) neve és egy főnök (ispán) alatt semmi szín alatt és semmi szempontból sem igazolható, sem nem védhető, csak azon kérdés lesz még megoldandó, vajjon tanácsosabb és szükségesebb valamennyi 11 municipiumot, mint ugyanannyi önálló municipiumokat, meghagyni vagy azok számát megkevesbiteni? Ha tekintetbe vesszük, hogy ama 11 municipium alig teszi egy ötödét az egész Erdélynek, és hogy legtöbbje azoknak igen csekély terjedelmű (3—8 négyszög mldnyi) és kevés községgel bír (pl. a segesvári 16, Szerdahely 10, medgyesi 27, szász-sebesi 11, köhalmi 18, ujevgházi 11, és szászvárosi 13 községgel) és hogy ennél fogva a közigazgatási költségek elviselhetetlenek, a honnan erednek mind a csekély székbeli községek terhes megadóztatása, mind a kellemetlen folyamodványok a kincstár hozzájárulásáért a közigazgatási költségek fedezésére, ha továbbá tekintetbe vesszük, hogy ezen apró municipiumok mindegyikében a municipiális törvény értelmében ugyan-

azon hivatalok száma és közigazgatási szervezettel kell, hogy legyen, mint bármely más terjedelmes megyében: ezen aránytalanság lehetetlen, hogy czélyszerű és szükséges legyen, és remélve egy helyes közigazgatást, nem ajánlhatjuk a kormánynak ama 11 municipium feantartását, hanem egy olcsóbb és kisebb közigazgatás érdekében, csak azoknak 5 municipiumra való felosztását és kikerítését.

Az ötös szám megfelel az említett indokolásnak és a helyi viszonyoknak, és ezen 5 municipium lehet:

1. Brassó vidéke a törösvári községekkel, melyek történetileg 1860-ig ezen területre tartoztak, mely évből védevesből a természeti fekvés ellenére Fogaras vidékre osztattak, a melytől járhatlan havasok által vannak elkülönítve.

2. Beszerceze vidéke; e két vidék hasonlóan mint a szomszéd Fogaras és Naszód vidék megállhat.

3. A medgyesi municipium, mely természetes kapcsolatban áll a segesvári, nagy-sinki és köhalmi székekkel.

4. A szebeni municipium az ujevgházi székekkel egy néhány közelebbi községekkel a szerdahelyi székekkel, melyekhez magától érthetőleg számitanak Szelistye és Talmács fiók-székek is, a melyek történet és törvény szerint Szeben székhöz, illetőleg a Királyföldhöz tartoznak, melynél mai nap közigazgatási jogait gyakorolták, és most is gyakorolják.

5. A szászsebesi municipium a szászvárosi székekkel, és a szerdahelyi székek többi községeivel együtt.

Ezen municipiumok kikerekítése természetesen kell, hogy történjen a közigazgatás könnyebbitése tekintetéből; és ha más megyebeli községek érdeke és községletei az ország jövődjét új beosztásig is ezt követelnék, csak a méltányosság és czélyszerűség követelését teljesítjük, ha egyeseket, bár jobb általános közigazgatást reménylünk, fennemlített öt municipiumokba kebeleznék; így névszerint Szeben, Mág, Ecselő községeket a szebeni municipiumba, melyek Nagy-Szeben városától 3—4 mértföldnyire, Nagy-Enyedtől pedig, melyhez mai nap tartoznak, 10—11 mértföldnyi távolságra vannak.

Ezen öt municipium helyesen kikerekítve elég nagy és népes volna, hogy közigazgatási költségeit a kir. városok hozzájárulása nélkül fedezhesse.

Azon jelentéktelen községek pedig, melyek nem szab. kir. városok, sőt mezővárosok sem, hanem csak ugynevezett praetoriumok, névszerint Szerdahely 1300 — 1400 lakossal, Ujevgház 900 — 1000 lakossal, Nagysink 2600 — 2700 lakossal, és Köhalm ugyanannyi lakossal, melyek csak földmivelő falvak, közlekedés, kereskedelem és ipar nélkül, csak ugy tekinthetők, mint más földmivelő falvak, melyek valódi mezővárosok és népes községek kereskedelem és iparral, mint pl. Szelistye és Resinár 5 — 6000 lakossal. Disznód 3—4000 lakossal, megannyian Szeben-Székekben, Pojana 5000 lakossal, Szerdahely székekben, és sok más hasonló falvak.

Ezen felosztások és kikerítések ellen nem hozhatni fel az ország jövődjét általános felosztását, mivel a Királyföld szervezése épen most volna életbe léptetendő; ezen szervezés pedig nem lehet valami ideiglenes kísérlet, hanem egy állandó, helyes és alapos szervezés, a mint ezt a nép, az ország és állam érdeke kívánja, sőt a kormány bölcs eljárása követeli, hogy ezen szervezés mintál szolgáljon.

A közlekedési eszközök hálózata.

Folyóinknak hajózhatóvá tétele és ez által a vizen való szállítás élénkítése nálunk, hol a kereskedelem nagyrészt nyers terményekkel történik — föltötte kívánatos, mert általános ismert tény, hogy a legolcsóbb szállítás vizen eszközölhető.

Az e téren teendő megállapításánál a ministerium azon elvből indult ki, hogy földadatunk mindenekelőtt a meglévő és erre alkalmas folyókat hajózhatóvá tenni, s ezen folyóknak sorozatát ismét ugy megállapítani, hogy először azon folyókon hártassanak el a hajózási akadályok, melyeken máris van hajózás; következzenek ezek után azon folyók, melyek szabályozási munkák által hajózhatókká tehetők, és végre harmadik sorban jönnének a hajózható folyókat egymással összekötő hajózható csatornák.

Attérve a részletekre, a következő építkezések javasoltatnak:

A Dunának egész hosszában leendő szabályozása oly tetemes pénzüsségeket venne igénybe, hogy egyelőre csak a legrosszabb helyek szabályozása vétetik tervbe.

Különösen fölemlítendő mint ilyenek: 1. A Pozsony és Gönyő közötti szakasz; 2. A Gerjen melletti szakasz, és 3. a Vaskapu.

Az első tétel alatti munkának költségei hozzávetőleg: 6.700.000 frtra tehetők, a második tétel alatti pedig 120.000 frtra. A vaskapunál eszközölendő munkálatok költségei még most nincsenek megállapítva, annyival kevésbé, mert a tervek iránt sincsen még végmegállapodás.

A Tiszának hajózhatóvá tétele már azon időben az állam teendőjévé tétetett, midőn a 6 millió forintnál többre kerülő átmetszések államköltségen leendő vérehajtása megkezdett.

A megkezdett szabályozási mű befejezésére még 940.000 frt. szükséges, melylyel egyuttal a hajózási gátló egyes akadályok: mint zátonyok eltávolítása, átmetszések kotrása is megtétetik, s a hajózás T.-Ujlakig biztosítva leendő.

A Dráva szabályozás a különösen a fakeskedés szempontjából szükséges, s e szabályozásnak költsége mintegy 875.000 frtra megy.

A Száva a magy. alföld és Horvát-Szalvonország, egy a horvát határvidék Bosnia, és Szerbia termékeinek a károlyvárosi vasuti állomáshoz, s innen a tengerre szállítását közvetli.

A Szávanál a hajózás érdekében már némi munkálatok hajtottak végre azon 250.000 frtból, mely az átmetszések ásására fordítottak, mindazonáltal rendszeres szabályozás, melynek költsége körülbelül 4.000.000 frtot teend, lesz szükséges arra, hogy e folyam Károlyvárosig hajózható legyen.

E szabályozás költségei a határvidéki erdőségek elárúsításából befolyt pénzüsszögből fognak fedeztetni.

A Maros szabályozása szükséges azon szempontból, mert vizuit az alföld egy részét s Erdélyt metszi át, s igen alkalmas a hajózáásra. A szabályozásra még szükségelt költségek 480.000 forintra rug.

A Ferencz-csatornának átalakításáról az 1870. évi XXXIV. t. cz. rendelkezvén, ez itt csak fölemlítetik.

Ezután következnek azon folyók, melyek az állam költségén lennének ugyan szabályozandók, a munkálatoknak az ármentesítés érdekében végrehajtandó része azonban az érdekeltség által eszközölendő.

A Szamos folyó két vasutat oly vidéken köt össze, hol az utépitésre szükséges anyag hiányzik, az utak építésére szükséges kő szállítását és ez által az utépitést tetemesen megkönnyítend. Olesó szállítási utat nyujt tovább Szatmár megye fatermékeinek. A szabályozási költségek megközelítőleg 1.000.000 frtot tesznek.

A Kulpa Magyarország kivételére nagy fontossággal bír, mert a Szávanál és a Károlyvárosi-fiumei vasuttal kapcsolatban az alduna és az adriai tenger között a legrövidebb összeköttetést hozza létre. Szabályozásának 1.200.000 forintra tehető költségei a határvidéki erdők elárúsításából fognak fedeztetni.

A Körösöknek államkezelésbe vétele, s a körösi átmetszéseknek államköltségen történt létesítése első lépés volt arra, hogy ezen a kellő vízmennyiséggel bíró folyók a hajózásnak előkészítessenek.

A kettős és hármás Körös négy oly alföldi megyét érint, mely közlekedési eszközök hiányában sokszor bősége közepette természetnyének elárúsításánál tetemes veszteséget szenved az által, hogy a vasuthoz szállítás nagy költségeit a termelő az árkülönbségekkel kénytelen megfizetni.

Az eszközölt tanulmányok kétségen kívül helyezték, hogy a közép vizállásnál Gyomaig, nagyvizkor Békésig hajózható hármás és kettős Körösök fel egész Gyulaig hajózhatóvá tehetők, ha némely munkálatok, melynek az átmetszések teljes elkészítése, zátonyok eltávolítása, a hidak átalakítása és a vontató utak elkészítése végrehajthatnak.

A medersabályozási költségek mintegy 180 ezer frtot tesznek.

A Bodrog folyamának hajózhatóvá tétele már azért is javaslatba hozatik, mert a Bodrog folyó ezen a vonalán a Bodrogközi érdekeltségre való tekintettel a folyam szabályozási műveletek egy részének költsége 1870-ben az országülés által már megszavaztatott.

A még szükséges költség 400.000 frtra számítatik.

A Vág Farkasdig most is hajózható, s azon felül Szeredig a tervbe vett szabályozás által a hajózási alkalmassá tehető. Ez által 6 mld új vizuitat nyerhetünk, mely a fakeskedés elmozdítására szolgálend.

Az átmetszések helyreállítására 880.000 frt szükséges.

A Nyitra folyó Naszvadig két mldnyi hosszban hajózható, feljebb azonban a hajózás ki nem terjeszthető, miután elegendő vízmennyiséggel nem rendelkezik.

A Sió. Miután ezen vizuit a Dunát a Balatonnal oly vonalon hozza összeköttetésbe, melyen más közlekedési eszköz létesítése egyelőre nem indítványozatik, s miután itt egy rendszeres vizuit létesítését a szabályozási társulatok eddigi munkálatai megkönnyítették s Csakis Czortól a Balatonig kellene nagyobb mérvű munkálatokat végrehajtani, ezen vízfolyásnak vizuita alakítása hozatik javaslatba.

E czélből medrének mélyítése, helyenkint öszbe szorítása, vontató utak készítése, és a Balatonon egy torkolati zsilip építése szükséges, mely munkálatok összesen 700.000 frt költséget igényelnek.

A Béga-csatorna jelenleg Temesvárig hajózható és azon felül K.-Kostolyig fauszatásra hasz-

náltatik. Hogy azonban a Beckserektől a Tiszával párhuzamosan haladó Béga a Tiszával rövidebb vonalon összeköttetésbe hozassék, másrésztől Temesvár és környéke a Bégan és a Ferencz-csatornán át Bács megyével rövidebb irányban közlekedhessék minden vízállástól függetlenül; a Béganak Becksereken felül a Tiszával összeköttetésbe hozása és Temesvárig egy tartányokkal ellátott csatornával alakítása hozatik javaslatba; melynek költsége 3.486.000 frtot teend.

A Ferencz-csatorna kiegészítését képező Sztapar-ujvidéki csatorna kiépítését és a Mohácsi Dunaágnak táposatornával alakítását a Ferencz-csatorna vállalat köteles eszközölni.

Tervezett új vizuitak:

A Dunánál. A Dunának a budapesti Dunarész szabályozása folytán kizárt soroksári ága termékeny partvidéke kereskedésének és a főváros élmezőnyének érdekében hajózható és esetleg öntöző csatornával lenne átalakítandó.

A megkívántató költség körülbelül 1.800.000 frtot teend.

A Körös, a Békéstől Gyulaig terjedő csatorna kiszélesítése és a mellékág elzárása által Gyulaig hajózhatóvá tehető; a mederszélesítés költségeinek egy részét egyébiránt a szabályozási társulat vállalta el.

Ezen mederszélesítés költsége 250 ezer frtra tehető.

A Bodrog, a Vág és a Sió folyóknál föntebb indokoltatott a hajózás érdekében teendő munkálatok szükség.

A Temes. A temes megyei folyók szabályozását az alakult társulat akként eszközölte, hogy minden mellékvizet a Temes folyóba vezetettnek, és ezáltal e folyó a Tiszába ömlésétől Páncsovától fel Botosig a hajózási elegendő vízmennyiséggel fog birni. A medret azonban szükséges átmetszések által rendezni s ezen munkálat költsége megközelítőleg 525.000 frtot tesz.

Csatornák tervezetnek végül:

1. A t.-lök-gyomai csatorna 9.808.500 frt költséggel.

2. A szatmár-gyomai csatorna 13.538.650 frt költséggel.

A Tiszát, esetleg a Szamost a Körössel összekötő csatorna létesítése azon fontos körülményvel van indokolva, hogy oly nagy és népes vidéket szel át, hol utak építése csak az által tétethetik lehetővé, ha olesó anyagszállításra mód nyujtatik.

3. A Vukovár-számácsi csatorna.

A Dunát a Szávéval összekötő eme csatorna által e két hajózható ut hozatik összeköttetésbe, s ez által Bosnia a legegyszerűbb s legolcsóbb közlekedési eszközzel lesz Magyarországgal összekapcsolva.

Ezen csatornát egy magántársulat, az államnak hozzájárulása vagy kamatbiztosítás mellett szándékozik létesíteni. A hozzájárulási összeg a határvidéki erdők eladási árából lenne fedezendő.

4. Aszárz réti csatorna, mely a Marost a Tiszával köti össze, a hajózás előmozdításán kívül öntözés czéljából indítványoztatik. Az elősorolt 4 rendbeli csatorna létesítését az érdekelteknek, esetleg a magánvállalatnak kívánja a ministerium fönhagyatni.

Ezek szerint tehát, mint a hálózatba felvett vonalok hosszát és építési költségeit megközelítőleg sumáson feltüntető táblázat mutatja: Államköltségen, vagy esetleg nagyobb mérvű államsegélyezéssel, az állam befolyásával építendő 187-01 mfd vasut 128.855.560 frt értékben;

magántársulatoknak való engedélyezés után 483-26 mfd vasut, 318.781.438 frt értékben.

Az államutak hossza jelenleg 832 2/3 mfd.

Ez államutak hálózata új rendezése folytán véglegesen az állam kezelésé alá lesz 940 mértföld köut.

Az érdekeltségek kezelése alá bocsátandó 283 2/3 mfd.

Ezen tervezet végrehajtására kívántatik 26 998.229 frt.

Szaporodik tehát az állami kőuthálózat hossza 107 2/3 mértfölddel.

Végre vizi ut rendeztetik és az állam kezelése alá leendő 615 2/3 mfd, melynek rendezésére szükséges 27.136.000 frt.

Magánvállalat által létesítendő 55 mértföld, 29.347.151 frt értékben.

UJDONSÁGOK.

Kolozsvár, aprilis 8-án.

— **T. olvasóinkat kérjük, méltóztas, sanak előfizetéseiket mihamarább megújítani nehogy a lap küldésében fenakadás történjenk**

— **Honvéd hadgyakorlat.** Tegnap d. u. folyt le a honvédgyakorlat az e czétra nagyon alkalmas löverseny tere. Mielőtt József főherczef ő fensége megjelent volna, elhelyezkedett a honvéd gyalogsági dandár szárad Münster Ede

százados vezénylete alatt; a lovasság és a szorló-
vegek nem valának kiállítva. Ő fenségét megelőző-
leg főuraink nagyszámmal, diszes fogatokban már
d. u. 2 óra előtt megjelentek a helyszínen, hová
1/2 3 órakor szintén kocsiába Gróf Ede tá-
bornok kíséretében József főherceg is megérke-
zett. A gyakorlat azonnal megkezdett s előbb az
egész század gyakorolt zárt sorban, azután egyes
szakaszokra oszolva. Ő fensége kiváló érdeklődés
és figyelemmel kísérte a hadgyakorlatot, több mo-
dulatot kisebb nagyobb csapatban ő maga rendelt
el s így szerzett meggyőződést úgy a legénység
és altisztek gyakorlottságáról, mint a főtiszturak
vezénylő tehetőségéről. A század tett sorlóvéseket
s egy fél szakasz czélt is lőtt, egy honvéd két-
szer találta szíven a czélra kitett faembert. Egy-
általában ő fensége megvolt elégedve a honvédség
előmenetelével. A gyakorlat 5 óra után végződött,
s ő fensége visszatért a honvéd gyalogsági
kaszárnját meg a lovassági laktanyát szemlélte
meg; e két helyt pontosan mindent magas figyel-
mére méltatott. Ennek megtörténtével az „Európa“
szállódába tért vissza ő fensége. Megjegyezzük
itt, hogy ő fensége egyszerű s nem disz honvéd
ruhában jelent meg a gyakorlaton; a honvédtisz-
tek közül lovan megjelentek Lendvay Rezső
alezredes, Bernáth őrnagy, és Gróf Teleky
Károly főhadnagy stb.

**Jótekönyv czélu előadás a szin-
házban.** Színházunkban holnap jótekönyv czélu
előadás lesz, a mennyiben az előadandó „Leár kir-
rály“ czimű darab tiszta jövedelme, egyrészt a
színház-alap javára, másrészt pedig a bécsi vi-
lágiállításra küldendő szegény iparos ifjak se-
gélyezésére fog fordítani. — Eltekintve a re-
mek Shakespeare darabtól e kettős czélnak előre
is a legszebb gyamolítást jósolhatjuk, mert ha vala-
hol, úgy bizonyára nálunk kész örömmel, ugyiszolva
lelkésülve áldozza filléreit a nagy közönség a ne-
mes czélokra.

— Az „Európa“ szálloda udvarán teg-
nap délután, míg József főherceg ő fensége ebé-
delt, a cs. kir. zenekar játszott a legválogatottabb
darabokat.

Értesítés. A kolozsvári mű-
kedvelő társaság által, elhunyt színművészünk Eg-
ressy Gábor síremléke javára a nemzeti szin-
házban vasárnap, april 13-án 1873. adatik:
„Egyetlen leány“, vigj. 1 felv. Irtá gróf Fredro,
fordította Radnóthfi S. — és „Az üdözött ártat-
lanság“, énekes vigj. 1 felv. Irtá Langer. Fordí-
totta Lászi V. Zenéjét szer. é Kuhner E. Tisztelet-
tel felkértem a t. cz. páholy és zártzék bérli kö-
zönség, hogy helyeik megtartása végett előjegyzé-
seiket a színházi pénztárnál esütörtök april 10-
kén d. e. 12 óráig, és d. u. 6-ig. Pénteken april
11-én d. e. 12 óráig annyival is inkább megtenni
sziveskedjenek, mert ezen kitűzött határidőn túl,
helyeikről kezességet nem vállalhatunk. Helyárak:
közép páholy 5 frt. Alsó páholy 4 frt. Felső betűs
páholy 3 frt 50 kr. Felső páholy 3 frt. Emeleti
erkélyszék 1 frt 50 kr. I-ső rendű földszinti zárt-
zék 80 kr. II-odrendű 70 kr. III-ad rendű 60 kr.
Földszinti állóhely 40 kr. Karzat 20.

**A kolozsvári műkedvelő-társaság
választmánya.**

— **A műkedvelői szövetség** legköze-
lebbi nagy próbáját csütörtökön d. u. 3 órakor
fogja megtartani a nemzeti színházban.

— **Fényes polgári bált** rendez Bécs
városa Gizella főhercegnő menyegzője alkalmából.
E bál — mint az előkészületekből látszik oly fé-
nyes lesz, a milyen a híres bécsi kongressus ko-
rában nem volt. Meghitták erre a hatalmasságok
Bécsben tartzkodó követeit napok óta a kü-
lönböző országok konzulait; az udvari méltó-
ságokat, a testőr kapitányokat, az összes városré-
szek elnökeit; kiknél a kívül még jegyek hagyattak
hátra ez ünnepélyben részt venni óhajtok számára.
A jegyekért már is telpelődtek a bécsiek.

— **Világiállítási rövid hírek.** A
rotunda előtti kis lámpás körül most emelnek álva-
nyokat, miknek segítségével a koronát tetejébe huz-
ni fogják. A rotundában és a géposarnokban éjjel
nappal dolgoznak. A dohányzás az iparpatolába, úgy
szintén a rotunda megmászása idegnek részéről
be lettek tiltva. A rendőrségre bízott annak el-
határozása, vajjon esztetikai szempontból a ko-
mediások és költéltáncosok micsoda nemének en-
gedhető meg a kiállítás tartama alatt Bécsben s a
kiállítási térer mutatványaikkal fellépni. A bérko-
csisok taxája a következőleg állapított meg: Li-
potvárosból és Landstrasseról a világiállítási térre
1 frt 50 kr, belvárosból 2 frt, a többi városrészből
2 frt 50 kr.

— **Bergheerrel** szemben nagyon helye-
sen járt el az illető hatóság midőn hétfőn
az ő általa tervezett visszavonhatatlanul
utolsó előadástól, a szerződés értelmében,
mely vasárnap tett le, megtagadta az engedélyt.
Ez eljárás bizonyára csak színházunk hasznára vált
még a közönség sokkal nagyobb számmal jelent
meg, mint Bergheer előadásai alatt rendszeren tör-
tént.

— **Bergheer**, kit a közönség itt léte alatt
oly annyira felkarolt, hogy busáson kinyerhette
költséget s e mellett félre tett bizonyára egy pár
ezer forintot, nem épen szép hálával viseltetett Ko-

lozsvár városa iránt, midőn annak egy közhasznul
intézetétől a szénutcai kisdodovádától megtagadta
egy előadásának jövedelmét daczára a előjáróság
felszólításának. Annyi pártfogásért e kis figyel-
meltán várhattuk volna, melyre figyelemzetve lesz
a felszólítók által, mert egy kevés összeg, a tűzoltók,
és szegények részére, korántsem zárja ki a további
jótekönyt. E tette által Bergheer azt mutatta ki,
hogy az üzérkedésnek ép oly annyira rajta, mint
sok mások, kik hasonlóan cselekednek napjainkban.

— **A pesti nemzeti színház** anyagi
statistikája 1848—1872-ig, melyről az adatok
legújban az enquete bizottság elé terjesztettek
a következő: 1849—1856-ig a színházi bérlet-
összeg 19 és 53 ezer forint között váltakozott,
a napi bevételek jövedelme volt 66 és 137 ezer
között, azon kívül a béli napok jövedelme 7 és 22
ezer közt. A 1870/71 és 1871/72 a bérlet volt 75
és 81 ezer forint, a napi bevétel volt 156 és 179
ezer forint. Az országos subventio volt 1843/49—
56/57 16,800 forint. A két utolsó évben pedig fe-
jedelmi és magán segélyösszeg volt 1870/71-ben
136,000 forint 1871/72-re 150,300 forint. Ama
nyolcz év közül, négyben volt deficit összesen
6560 frtg; aztán a másik négyben volt deficit
összesen 6560 frt; de a másik négyben volt fölös-
leg 14,980 frt. Az intendansnak kezdetben nem
volt semmi fizetése, míg aztán 300 frtről felugrott
a mostani 6000 frtra. 1849-től 1860/61-ig volt
az akkori drámai és operaszemélyzet összes fize-
tése 120,000 frt. 1871-ben 261,000 frt, 1872-
ben 292,000 frt. A ruhatárra kiadott 1849-től
62—3-ig átlagosan 4500 forint évenként 71-ben
19,000 frt. 71—72-ben 8770 forint. Disztimé-
nyekre 1849—62/63 évenként 2000 frt. 71-ben
19,000 frt, 72-ben 24,000 forint. Az összes ki-
adások 1849-től 1859-ig kitétek évenként álla-
gosan 192,000 forintot. 1859—69-ig 243,000
frtot. Az utolsó három évben 404,000 frtot. A
legutolsó évben 474,815 frtot.

— **A bécsi közbiztonsági őrsze-
mélyzet** a világiállítási tartama alatt, f. é. april
20-tól kezdve a következő 16 osztályra lesz be-
osztva. Az 1. osztály feladata a világiállítási pa-
lota területén körül őrködni, állandó gyalogból és 80
lovából. 2. oszt. ennek tartalékát képezi s 240
emberből áll. A 3. oszt. feladata leendő a belvá-
rosra ügyelni 242 ember. A 4. oszt. a Lipót vá-
rosra ügyelni s áll 230 emberből. Az 5. oszt. őrzi a
Landstrassét, Favoriten vonalt, Simmeringet és
Schwechatot 243 emberrel. 6. oszt. (212.) ügyel
a Wiedenre és Margaretenre. A 7-ik osztály
(Mariahilf és Neubau) 228 emberrel. 8-ik oszt.
Józsefváros 71 ember. — 9. osztály
Rossau, Döbling és Währing 259 ember. — 10.
osztály Floridorfs, 60 ember. 11. osztályban
Hitzing és Penzing. — 12. osztályban Sechs-
haus és Gaudensdorf 265 ember. 13. oszt. Otta-
kriag 184 ember. — 14. oszt. a lovas legénység-
ből áll. 15. oszt. őrzi a fogházat, 91 legény. —
A 16. oszt. a közlekedés szabatoságára felügyel
50 legény. Összesen tehát 2474 ember ügyelend
fel a sok zsebvágóra s hochstaplerre, kik ezrivel
fognak Bécsbe érkezni.

— **Kimutatás** a kolozsvári kisegítő pénz-
tár-egylet forgalmáról mártius havában 1873.
Bevételek: 1. Pénztármaradék a mult hóról
46.383 frt 63 kr. 2. Bevételek 83.052 frt 06
kr. 3. Kamat és feldij 13.351 frt 14 kr. 4. Bé-
lyegdíjakban 509 frt 5. 1311 esetben visszafize-
tett kölcsön 698263 frt 68 kr. összesen 841.559
frt 51 kr. Kiadások: 1. 1340 esetben kölcsön
656.877 frt 87 kr. 2. Tisztviselők fizetése 1100
frt 2 kr. 3. Irodai kellékekre 27 frt 33 kr. 4. Bé-
lyegre 480 frt. 5. Kamat 104 frt 80 kr. 6. Se-
gélyezésre 26 frt. 7. Adóba 200 frt. 8. Betét visz-
szafizetések 135.731 frt 40 kr. Pénztármaradék
47.012 frt 09 kr. Főösszeg 841.559 forint 51
krajczár. Kolozsvárt mártius hó 31-én 1873.

Tauffer Ferencz, igazgató.
Geltch János, fő-könyvvezető.
Kozák Ede, pénztárnok.

— **A magyar keleti vasút** összes
mult 1872-ik évi bevétele volt: 1.171,693 frt,
tehát 474,114 frttal több, mint 1871-ben. Mig
„a magyar kir. állam-vasútak“ összes évi bevé-
tele 4.560,674 frt, tehát 1.106,869 frttal több,
mint 1871-ben. Általában a lefolyt évben álta-
lános emelkedés mutatkozik a fiatal vasutaknál,
de a bevételi többlet jórészt az új vonalokra esik.

— **A pesti kora tavaszi löve-
seny** (ugy nevezett márcziusi verseny) mint-
egy előzleléssel a valódi tavaszi lövész-
nek a következő eredménytel folyt le: I. Sik-
nyeresen, 2 mérföld távol urlovarok, 100 any-
nyertes gr. Eszterházy M. gr. Sztárai J. Rubikon-
ján. II. Vadászverseny. 4 mftld. Akadály ver-
seny. Királyné ő fensége tiszteletdíja. 7 urlovar.
Nyertes gr. Bathányi Elemér gr. Sztárai Almosán.
III. Csoporthoz versenyt 4 ugratással, 4 pályá-
zó közül a dij Blaskovich Ernő Olgájának ítélte.
IV. Nagy Steeple Chase 3 mftld. 20 akadály
6 pályázó. Nyertes gr. Lamberg H. Star of the
Estje.

— **Az életmentő csónak-társulat.**
(Life Boat association) Angliában nem régiben
tette közzé évi és általános kimutatását. E szerint

az összes angol ir és skót kikötőkben 123 mentő
csónakkal rendelkezik, s a letelt 1872-ik év fo-
lyamában közel 600 ember életét menték meg,
kik különben menthetetlenül a habok áldozatai
lettek volna. Mentési jutalmazásokra többet költött
9000 fontnál. A társulat működése kezdetétől
maig (tehát 1824-től) 12,600 ember életét men-
ték meg.

— **A francia nemzetgyűlés** tudva-
levőleg vonakodott elfogadni azon ajánlatot, hogy
a bécsi világiállításra küldendő munkások utazási
stb. költségeinek fedezésére 100,000 engedélyez-
tessék. Ez okból a „Corsaire“ czimű párisi lap
aláírás útján igyekszik azt elértemeni, úgy látszik,
hogy a köztársaság nem oly bőkezű a munkások
irányában, mint milyen a császárság volt.

— **Ember rablás Londonban.** Nem-
régiben egy Wigh szigetről Londoba jött férfi ti-
tokszerűen eltűnt. Febr. 24-én jött Londonba s
az Tuns of Court hotelben szállott meg. Követ-
kező napon színházba ment s többé nem került
vissza. Nemsokára levelet kap a vendéglő ügyveze-
tője, melyben közli az eltűnt, hogy a színházból
való kijövetel alkalmával elraboltatt s most egy
utalatos és piszkos jukban tartják fogva a Temse
partján. Hason tartalom levelet kaptak rokonai is.
A rendőrség erre mozgába jött, s 20 fontnyi juta-
lom lett kifizetve holléte kitudásának. Végre is csak
egy menekült meg az ügyvéd, hogy rokonai az őt
fogvatartóknak fizették ki a 20 fontot, mire ruhái-
tól s értékeiből holmijától megfosztva tért haza.

(**Necrolog.**) Vajda Claudia, maga, férje
nyugalmasztó fibiztos Kordin János s gyermekeik
Mária és Riza; testvérei: Viktor, neje Hamar Ce-
lesta s leánykájuk; Ottó, belügyminiszter. Titkár és
Mária; a boldogult testvérei: legid. Tauffer Ferencz
és gyermekei, id. Tauffer József és gyermekei,
Tauffer Rózi, Tilt Jánosné és gyermekei, s kö-
zelebbi és távolabbi rokonai nevében bánatos szív-
vel jelenti, hogy szeretve tisztelt édes anyjuk, az
illetők gyöngéd testvére, nagyanyja, rokona Tau-
ffer Terézia, törvényszéki tanácsos Vajda Ala-
jos özvegye élete 68-ik, özvegye 20-ik évé-
ben, néhány napi szenvedés után, f. hó 6-án jobb
létre szenderült. Az idevált mint rokon, testvér
és nő teljesen betöltte hivatását; anyai szeretete
megküzde a kora és hosszas özvegyesség nehéz
gondjaival, gyermekei emléket áldva állják kopor-
sóját körül. Hült tetemei f. hó 8-án d. u. 3 és fél
órákor, a rom. kath. egyház szertartása szerint,
Széchenyitéri szállásáról fognak örök nyugalomra
elhelyeztetni. Lelkéért az engesztelő áldozat f. hó
9-én reggeli 10 és fél órákor a piaci anyatemp-
lomban fog a mindenhatónak bemutatni. Kolozs-
várt april 7-én 1873.

(**Necrolog.**) Borszék Pinye József, ko-
lozsvári kir. törvényszéki bíró, a maga, ugyszintén
neje Kászoni Katalin és gyermekei: Ilona és József;
valamint távolított testvérei: Károlina, sz.-udvar-
helyi r. k. nőnevelde igazgatónéja és férje Mind-
szenti Lakatos János, főgymnasiumi tanár; Soma
m. k. kereskedelmi ministeri fogalmazó és neje
Tölgyessy Vilma, Károly m. k. semmitőszéki s. ta-
nácsjegyző, ugy neje Pauer Róza és fia Károly;
Antal m. k. pénzügyi fogalmazó; néhai testvére-
nek gyermeke: Pattantus Abraham Béla VI-dik
gymnasiumbeli tanuló árva; végre számos közeli
és távoli rokonok nevében szomoruan tudatja, hogy
szeretett édes atyja, az illetők ipja, nagyapja és
rokon, már néhai Borszék Pinye Péter, nyug.
k. állami hivatalnok élete 83-ik, özvegye 24-ik
évében, végegyengülés következtében, f. 1873-ik
év april hó 6-án reggeli 9 órákor, a halotti szent-
ségek felvétele után, csendesen elhunyt. Az ide-
válnak hült tetemei f. hó 8-án d. u. 5 órákor fog-
nak, b.-szénutcai 12 sz. szállásáról a közteme-
tőbe az örök nyugalomra elhelyeztetni, lelkéért
pedig az engesztelő áldozat f. hó 9-én délelőtti 10
érakor fog a piaci nagy templomban az egek urá-
nak bemutatni. Mely végtisztelet tételre szomo-
ruan hivatnak meg az elhunyt rokonai, jó ismer-
ősei és barátai. Kolozsvárt april hó 6. 1873.
Aldás és béke hamvaira!

Nemzeti színház.

Hétfőn, april 7-én adatott: „A trapezanti
nagyhercegnő.“ Nagy operette 3 felvonásban.
Irtá Offenbach. Rendező Szilágyi. A főherceg —
mint előre tudva volt — nem jelent meg a szin-
házban. Ha azért választotta a rendezőség e da-
rabot, mert legjobban rendezett, legjobb kivitelű s
legegységesebb játéku darabjai közé tartozik —
akkor jól választott. Mert régóta, a szó teljes ér-
telmében régóta nem töltöttünk oly multságos es-
tét, mint tegnap; a közreműködők ugyanis nyom-
ról nyomra igyekeztek a közönséget megnovetetni,
a mi nekik nagybárá sikerült is; a felvonulások
oly neveltséget, az álcázás oly hahotát gerjesztő
volt, s annyira ügyeltek színészeink az apróbb
részletekre is — hogy lehetetlen volt kiélegetve nem
távoznunk. A legelső fokról (utcai komédia-
sokból) hirtelen vagyonos birtokosokká emelke-
dett parvenuk meglehetősen durván ugyan, de mégis
jól voltak karrikírozva; s ezt főként Szilágyi
(Cabrioli, komédiás főnök) és Némethi Giza
(Paola, a komédiás főnök leánya) játékaiknak lehet

köszönni, kik mindent elkövettek, hogy a neveltsé-
ges situációt kiaknazzák, a végből még localis szí-
nezelő — talán egy nemzeti színházban meg sem
engedhető — improvisatiókhoz is folyamodtak.

Különösen neveltséges és kifogástalanul masz-
kírozott alak volt a Marcellé (a hercegnő), já-
téka és éneke teljesen kielégített. Voltak, kik más
kezekben óhajtották volna a Sparadráp szerepét,
de mi tudunkkal erre jobb képviselőt Szent-
györgyi-nél nem ismerünk. Szilágyiné (her-
cegnő) s Medgyaszai Ilka (Isanetta) inkább
az énekre fordítottak több gondot s igyekeztek a
közönségnek a sok bulézet mellett egy kis mű-
élet is nyújtani s ez több köztömben annyira
sikerült, hogy a közönség élénk tapsokban tört ki.
Szilágyiné az ének részletekben ma is megmu-
tatá, mikép joggal kedvence a közönségnek. —
De kány Róza (Regina) ki szerepét tőle telhető-
tőleg igyekezett érvényesíteni, mi Zajonghy
segélyével sikerült is. Z. volt különben a teg-
napi előadás alkalmával az egyetlen, — csak hogy
a színpadon otthonosnak mutassa magát — rendes
non chalanceal, hányá veti negligenciával játszott.

Az improvisatiók jogosultságának kérdésén
kívül, a tegnapi előadás alkalmával még azon kérdés
merült fel: vajjon és mennyire szükséges egy szí-
nésznek s főleg a bohózatok dalművekben közre-
működő apotistáknak testi ügyességgel is bírni;
mert elézní mikép kinlódtak és ügyetlenkedtek a
tányérfogatás alkalmával, nem volt valami kelle-
mes. Ily semmisségekkel — kivált a karzati és föld-
szinti közönség előtt, mely még nem tud kellő kü-
lönbséget tenni színész és komédiás között — egy
pillanat alatt el lehet rontani minden illusiót.

Végül csak dicsőremléssel említhetjük, hogy a
tömeges felvonulások, a karok stb. többnyire mind
jól sikerültek; szóval rég nem volt szerencsénk oly
egybevágó játékok látni. — A dekoratiók megfe-
lelők; a zenekar működése élvezetes volt. A szin-
házat a jelenleg városunkban élő József főher-
ceget látni óhajtott igen diszes közönség töltö be,
a páholyok mind a legutolsóig elfoglalvák s a zárt-
székekbe is szorult a máskor páholy-közönség.

Biasini gyorsutazási menetrendje 1873 márczius 10-től.

A magyar keleti vasut menetrendjét márczius
10-én megváltoztatván, következő menetrend-
del indulnak

Kolozsvár és Felvincz között:

Kolozsvárról Tordára és Felvinczre indul na-
ponként háromszor, reggeli 8, délután 4 és est-
véli 7 órákor, a délutáni 4 órai menet Szegent,
Segesvart, Károlyfehérvart és Aradot köti össze
várakozás nélkül, az estvéli 7 órákor induló gyors-
kocsi a Marosvásárhelyre induló vonathoz csatlak-
kozik várakozás nélkül.

Felvinczről Tordára és Kolozsvárra indul na-
ponként kétszer, éjjeli 1 órákor a Marosvásárhely
felől jövő utasokkal, és reggeli 5 és 6 órákor a
Nagyszeben, Segesvár, Károlyfehérvár és Arad
felől jövő utasokkal, ezen 5 és 6 órai indulásra
mindég két gyorskocsi fog Felvinczen lenni, úgy,
hogy bármennyi utas jöjjön is a három irányból, a
tovább szállításra bizonyosan számíthatanak.

Kolozsvárról Szamosujvárra és Deésre na-
ponta kétszer, reggeli 8 és délután 3 órákor.

Deésről Szamosujvárra és Kolozsvárra na-
ponta kétszer, reggeli 7 és délután 1 órákor.

Arszág 30 font szabadpodgyázzsal: Ko-
lozsvárról Tordáig vagy vissza 2 ft, tulsuly 2 kr;
Kolozsvárról Felvinczig vagy vissza I-ső és köz-
belső Coupe 4 ft, hátulsó Coupe 3 ft 50 kr, tul-
suly 4 kr. Kolozsvárról Szamosujvárig vagy vissza
I. és közbelső Coupe 2 ft 40 kr, hátulsó Coupe
1 ft 80 kr, imperial 1 ft 70 kr, tulsuly 3 kr. Ko-
lozsvárról Deészig I. és közbelső Coupe 3 ft 20,
hátulsó Coupe 2 ft 70 kr, imperial 2 ft 50 kr, tul-
suly 4 kr. A közbeeső kisebb állomások 40 kraj-
czárjával mértföldönként számítottak, azon meg-
jegyzéssel, hogy a megkezdett mftld egészbe szá-
mítottak.

Minthogy a t. cz. utazó közönség kényel-
mére az intézet minden lehető kényelemről gon-
doskodik, reméli további pártfogásaikat is meg-
nyerhetni.

Kolozsvárt, márczius 3-án 1873.

Kibédi Biasini Domokos.
gyorsutazási tulajdonos és
igazgató.

Távíratí tudósítás a bécsi börzéről.

April. 7-ről. 1873 5% metaliques 70.65
nemzeti kölcsön 72.85 1860-diki államköl-
csön 103.75. Bankrészevények 953. Hitelrésze-
vények 332.75. London 108.75. Ezüst 107.70
Cs. kir. arany —. 20 frankos arany 8.63 1/2
Földtehermentesítési kötvények: Magyar 79.
50. Temesi 77. —. Erdélyi 77. —. Horv. Szlavin
83.25.

Felelős szerkesztő **Sándor János.**

Árlejtési hirdetmény.

Folyó 1873. év **ápril hó 21-ik napján** délelőtt 10 órakora Kolozsvári m. kir. mérnöki hivatal irodájában, a nagyméltóságú m. kir. földmívelés-, ipar- és kereskedelmi miniszteriumnak folyó év márczius hó 16-án 3432. szám alatt kelt magas rendelete folytán, zárt írásbeli ajánlattal egybekötött nyilvános szóbeli árlejtés fog tartani, a mint következők:

1) A kolozs-monostori gazdasági tanintézet részére ujonnan építendő gabonásról a megállapított költségösszeg teszen	4722 frt 05 kr.
A kőműves, föld- és kőfaragó munkákra anyaggal együtt	2055 frt 27 kr.
Az ácsmunkákra	220 frt — kr.
Az asztalos és egyéb munkákra	917 frt 17 kr.
A kovács és a lakatos munkákra	941 frt 44 kr.
A pléhes munkákra	37 frt 44 kr.
Az üveges munkákra	8893 frt 37 kr.
Összesen	

2) Ugyanezen tanintézet részére ujonnan építendő két szekérszínről a megállapított költségösszeg teszen:	
A kőműves és föld munkára anyaggal együtt a két szekérszínre össz.	404 frt 32 kr.
Az ácsmunkákra anyaggal együtt a két szekérszínre összesen	1861 frt 42 kr.
Különleges földmunkákra összesen	55 frt 45 kr.
Összesen	2321 frt 15 kr.

3. Ugyanezen tanintézet részére ujonnan építendő lábas pajtáról a megállapított költségösszeg teszen:	
A föld- és kőművesmunkákra anyaggal együtt	143 frt — kr.
Az ácsmunkákra anyaggal együtt	1019 frt 77 kr.
Összesen	1162 frt 77 kr.

Ezen három pont alatt elősorolt összes építkezések anyaggal együtt tesznek 12,377 frt 19 kr.

Ezen építkezések együttesen képezik az árlejtés tárgyát. Felhívatnak vállalkozni kívánók, hogy ezen árlejtési tárgyaláson, 5% bánatpénzzel ellátva — mely annak idején vállalkozó által a vállalati összeg 10% -ra lesz kiegészítendő — a kolozsvári m. kir. mérnöki hivatal irodájában személyesen megjelenvén, ajánlatukat tegyék meg.

Az 50 kros bélyeggel ellátott zárt írásbeli ajánlatok az árlejtési bizottsághoz, a szóbeli árlejtés mekezdése előtt benyújtandók, ellenesétben visszatartatnak.

Az írásbeli ajánlatban köteles ajánlkozó vezeték- és keresztnévét, lakását és foglalkozását, továbbá az ajánlati összeget számokkal és betűkkel megírni, valamint azon nyilatkozatot is, hogy ezen árlejtés alapul szolgáló feltételeket ismeri és azoknak magát minden kifogás nélkül alája veti. Az árlejtési hirdetés száma felemítése mellett az árlejtési bizottsághoz ezimzendő ajánlat mellé, vagy valamely m. k. adóhivatal pénztárnál letett és az ajánlati összeghez mért bánatpénzről szóló nyugta vagy maga a bánatpénz készpénzben vagy állampapírban, ez utóbbi a napi börzei ár szerint számítva melléklendő.

Az építésre és árszítésre vonatkozó irományok, tervek és feltételek a kolozsvári m. kir. mérnöki hivatal irodájában a hivatalos délelőtti órák alatt megtekinthetők.

Kolozsvárt, 1873. év ápril hó 2-án.

A m. k. mérnöki hivataltól.

(Utányomat nem díjazatik.)

Hirdetmény.

Alóírt tisztelettel jelenti a. n. é. közönségnek, hogy b. középvezetésben a „Kisegítő pénztár-egylet” melletti földszinti

bútorraktárát

a legízletesebb és legnagyobb választéku bútorakkal ujonnan berendezte ezek nálla a legjutányosbb árban és felelősség mellett kaphatók.

Kaphatók továbbá alóírt gyárban épületekhez szükségelt készletek a. m. padozatok, tölgyfa kockák padozathoz, több száza menő kész ajtók, ablakrámak, táblák sat. s mind ezek tökéletesen jól kiszaradt ép anyagból elkészítve.

Ajánlja továbbá Hunyad megyében Zsombok határan felfedezett nagyválasztéku s bár mely nagyságu kőablakait, melyek felülmúlják úgy szilárdságukra, mint szépségükre a külföldi márványablakait.

Elvállal továbbá szakmájába yágó mindenféle megrendeléseket, melyek gyors és felelősség melletti pontos teljesítésére magát kötelezi.

Bizván a nagy érdemközönség eddigi kegyes pártfogásában s ajánlva magam ovábbra is.

Haller Ferencz.

asztalos mester.

752 7—10

Eskoros rohamokat (Nyavalyatörés)

gyógyít levelezés útján a eskor szakorvossa **dr. O. Killisch, Berlin, Louisenstrasse 45.** E pillanatban 1000-nél több beteg van kezelése alatt.

66f 48

Legnagyobb nyeresémi valószínűség

260 huzásra,

ezek közül

13 főnyeresémi	300,000 forintos,
2 főnyeresémi	280,000 forintos,
2 főnyeresémi	250,000 forintos,
7 főnyeresémi	220,000 forintos,
8 főnyeresémi	200,000 forintos,
5 főnyeresémi	150,000 forintos,
2 főnyeresémi	110,000 forintos,

és más számos 100,000, 60,000, 50,000, 40,000, 30,000 forintos stb. nyeresémi játszhatni egy részletjeggyel

játekársulatunk A. csoportozata

által, 18 résztvevő közt, 25 évnegyedes 7 frt részletfizetéssel.

Ezen kedvelt csoportozat magában foglalja

az Ausztriában létező összes állam- és magánkölcson-sorsjegyeket,

melyek árfolyam szerinti eladásából befolyó összeg a résztvevők közt teljes befizetés után egyenlően felosztatik. A törvényes bélyeg-illeték ezen okmányért egyszermindenkora 1 frt 20 kr.

Mindjárt az első évnegyedes 7 frt részlet befizetésével játszani a következő sorsszűzásokra:

1864-ki sorsjegyek

ápril 15-én, Keglevich sorsjegyek május 1-én, salzburgi sorsjegyek május 5-én, in-sbrucki sorsjegyek május 3-án, magyar díjsorsjegyek május 15-én.

A legközelebbi sorsszűzásokra

ajánljuk játékársulatunkat

20 darab 100 frtos 1864-iki sorsjegyre, negyedéves részletekben 9 frtjával, vagy havi részletekben 8 frtjával, bélyeg 2 frt 55 kr.

20 darab 50 frtos 1864-ki sorsjegyre, negyedéves részletekben 5 frt, vagy havi részletekben 4 frt, bélyeg 99 kr. Huzás ápril 15-én. főnyeresémi 220,000 frt.

20 darab 100 frtos magyar díjsorsjegyre, negyedéves részletre 7 frtjával, vagy havi részletre 6 frtjával. Huzás május 15-én, főnyerő: 150,000 frt.

20 darab braunschweigi sorsjegy havi részletre 2 frtjával. Huzás május 1-én, főnyerő: 20,000 tallér.

Ezen csoportozatoknál az első részlet lefizetése után rögtön minden résztvevő 20 darab sorsjegyre játszik és nyeresémi esetén a nyerőnek 20-ik része azonnal készpénzben kifizetetik. Valamennyi részletlefizetése után minden résztvevő egy sorsjegyet kap.

Részletleveleket

egyes sorsjegyekre és tetszés szerinti sorsjegy-csoportozatokra, hol az első részlet befizetéstől kezdve egész egyedül minden nyeresémi játszhatni, eladunk negyedéves és havi részletekben a legelőnyösebb feltételek s a legelőnyösebb összeállítás mellett

Az osztrák iparbank váltóirodája,

előbb Fürst Ede.

Bécs, Stefansplatz Nr. 2.

(Utányomat nem díjazatik.)

761 5—6

Vizgyógyászati jelentés.

Mindazon szenvedők, kik a természetes (viz) gyógyászatban netalán bizalmukat helyeztetik, ezennel értesítettnek, miszerint a „kolozsvári vizgyógyintézet” a kor igényeinek megfelelőleg ujjabban fölszerelve, **f. év ápril 1-ső napján** leszállított árszabály mellett ujra megnyitattik.

Az illetők sziveskedjenek ebbéli szándékukat intézeti orvos t. V e l i s S i m o n urral (májálisuteza 2-ik sz.) mielőbb tudatni.

Kolozsvárt, mártius 21-én 1873.

Az igazgatóság.

Husvétii piros czukortojások

nagy mennyiségben és kitünő választásban kaphatók, **Tauffer János** piaczori, és **Tauffer Adolf** belmonostorurezcai czukrászataiban, úgy szintén finom, naponta frissen sült

pozsonyi mákos és diós kiflik, kalácsok és kuglofok.

Helybeli úgy vidéki megrendelések gyorsan, pontosan eszközöltetnek.—